

STATISTIK OM
FORÆLDREANSVARSLovens
EFFEKT I DE SAGER, DER
BEHANDLES I
STATSFORVALTNINGERNE
OPLYSNINGER INDSAMLET I PERIODEN
1. FEBRUAR 2010 TIL 31. JANUAR 2011

INDHOLD

1. BAGGRUND	3
2. KORT OM STATISTIKKEN	3
3. STATISTISKE OPLYSNINGER FOR DET FØRSTE ÅR	4
4. FORÆLDREMYNDIGHED OG BARNETS BOPÆL	5
5. SAMVÆR	7
6. BARNETS PERSPEKTIV	10

1. BAGGRUND

Ved vedtagelsen af forældreansvarsloven, der trådte i kraft den 1. oktober 2007, var der mellem aftalepartierne enighed om, at:

”der er behov for at følge lovens anvendelse og implementering særligt for så vidt angår effekten af de nye muligheder i loven. Ministeriet iværksætter derfor et forskningsprojekt, der ca. 3 år efter lovens ikrafttræden skal afgive en evalueringsrapport. Den skal bl.a. belyse omfanget og virkningen af afgørelser om fælles forældremyndighed, betydningen af fokus på barnets perspektiv og inddragelse af barnet samt virkningerne af forældrenes fælles ansvar for barnet. Samtidig skal eksisterende statistikker udbygges, så der tilvejebringes løbende oplysninger om børns familieforhold.”

De afgørelser, som statsforvaltningerne træffer efter loven, og den sagsbehandling, som foregår i statsforvaltningerne på lovens område, belyses af indsamlingen af statistiske oplysninger fra statsforvaltningerne.

Indsamlingen af disse oplysninger blev iværksat den 1. februar 2010. Familiestyrelsen behandlede i forsommeren 2010 indsamlede data for perioden 1. februar til 30. april 2010. Der er udarbejdet en rapport herom, som kan findes på styrelsens hjemmeside.

I denne rapport behandles data for 1 år. De behandlede oplysninger er indsamlet i perioden 1. februar 2010 til 31. januar 2011.

2. KORT OM STATISTIKKEN¹

Indsamlingen af oplysningerne om lovens virkninger på statsforvaltningens område har et overordnet, kvantitativt og kvalitativt sigte. Det har således ikke været hensigten at gøre det muligt at belyse det fulde sagsforløb i hvert enkelt tilfælde, ligesom statistikken ikke siger noget om statsforvaltningernes ressourceforbrug på lovens område.

Statistikken dækker alle ansøgninger vedrørende forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, som afsluttes i statsforvaltningerne, og tegner dermed det samlede billede af, hvilke ansøgninger – og altså også hvilke typer uenighed mellem forældre – statsforvaltningerne behandler. Statistikken indeholder ikke oplysninger om retternes behandling af sager efter loven, og den har hovedsagligt et kvantita-

¹ Det system, der bruges til indsamlingen af de relevante oplysninger, er udviklet i samarbejde med Danmarks Statistik. Statsforvaltningerne indrapporterer oplysningerne direkte til Danmarks Statistik, som overfører oplysningerne til en statistikbank, som Familiestyrelsen har adgang til.

tivt sigte i forhold til sagerne om forældremyndighed og barnets bopæl, hvor statsforvaltningerne ikke har den endelig kompetence.

Med statistikken kan der bl.a. redegøres for, hvor mange ansøgninger om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær statsforvaltningerne afslutter, og hvad ansøgningerne vedrører. Statistikken vil også kunne afdække, i hvor stort omfang forældrene selv finder egne løsninger på deres uenighed, eller om sagen henholdsvis sendes i retten eller afsluttes med en afgørelse fra statsforvaltningen. Indholdet af en aftale eller en afgørelse vil også fremgå af de statistiske oplysninger. Særligt i forhold til samværssagerne, hvor statsforvaltningerne har kompetence til at træffe endelig afgørelse, vil det være muligt at redegøre mere detaljeret for sagernes indhold.

For så vidt angår belysningen af sagsbehandlingen i statsforvaltningen vil de indhentede oplysninger kunne belyse, hvilke mødeformer eller forligsbestræbelser der har været anvendt i tilfælde, hvor forældrene bliver enige. Samtidig er også oplysninger om belysningen af barnets perspektiv centralt for indsamlingen af oplysninger.

3. STATISTISKE OPLYSNINGER FOR DET FØRSTE ÅR

Indsamlingen af oplysninger fra statsforvaltningerne blev iværksat den 1. februar 2010 med henblik på, at der kan foreligge data for et år, når loven i år skal evalueres. Denne afrapportering sker derfor som et led i belysningen af evalueringens temaer og for at understøtte de kommende politiske drøftelser af loven.

Statsforvaltningerne har i perioden fra den 1. februar 2010 til den 31. januar 2011 afsluttet i alt ca. 20.000 ansøgninger (herefter ”sager”). Disse ca. 20.000 sager dækker over afslutningen af ca. 8.000 ansøgninger om forældremyndighed og barnets bopæl, og afslutningen af ca. 14.500 ansøgninger om samvær. Det bemærkes i den forbindelse, at der både er afsluttet rene samvær-, forældremyndigheds- og bopælssager, men at der også er afsluttet en et antal sager, hvor disse spørgsmål er behandlet i forskellig kombination.

Det samlede antal ansøgninger omfattede i alt ca. 28.500 børn. I ca. 2/3 af tilfældene var der tale om sager vedrørende 1 barn, mens der i godt 1/4 af tilfældene var tale om sager, der vedrørte 2 børn.

4. FORÆLDREMYNDIGHED OG BARNETS BOPÆL

Ud af de ca. 8.000 sager om forældremyndighed og barnets bopæl indgik forældrene en aftale i ca. 28 pct. af sagerne.

Derudover blev ca. 22 pct. af sagerne afsluttet efter, at statsforvaltningerne havde afholdt møde med forældrene eller gennemført andre forligsbestræbelser, uden at forældrene i den forbindelse nåede frem til en aftale. Det kan dog med nogen forsigtighed antages, at den ansøgende forælder i disse sager i et vist omfang har frafaldet sin ansøgning, eller at forældrene har nået en eller anden form for enighed om eller accept af situationen. Det bemærkes i forlængelse heraf, at ud af de ca. 8.000 afsluttede sager har statsforvaltningerne afsluttet ca. 7 pct. ved at sende dem direkte i retten, fordi der tidligere har været afholdt møde eller udfoldet forligsbestræbelser, uden at forældrene nåede frem til en egentlig aftale i statsforvaltningen.

Endelig kan det fremhæves, at ca. 18 pct. af sagerne blev ”henlagt af andre grunde”, hvilket bl.a. dækker over, at ansøgeren tilbagekalder sin ansøgning eller forholder sig passiv, inden der har været afholdt møde i statsforvaltningen.

Fordelingen af måderne, hvorpå de ca. 8.000 sager er afsluttet, fremgår nedenfor af fig. 1.

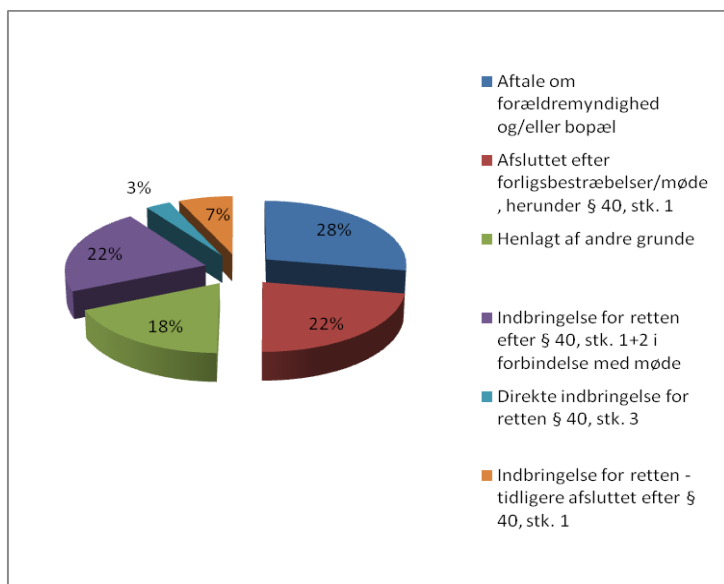

Fig. 1

Særligt om forældrenes aftaler, så viser de indsamlede data, at forældrene i de tilfælde, hvor der var en påstand om ophævelse af den fælles forældremyndighed, indgik en aftale om fortsat fælles forældremyndighed i ca. 66 pct. af tilfældene, og i ca. 29 pct. af tilfældene aftalte de, at moren skulle have forældremyndigheden alene. Faren fik i disse situationer forældremyndigheden alene efter aftale i ca. 3 pct. af tilfældene. De indsamlede data viser også, at forældrene i ca. 6 pct. af de tilfælde, hvor en forælder havde søgt om at få del i forældremyndigheden, indgik en aftale herom. Det er således fortsat billedet, at forældrene i ganske udstrakt grad er i stand at indgå aftaler om forældremyndighed, herunder også om at fortsætte den fælles forældremyndighed eller etablere en sådan.

For så vidt angår aftaler om barnets bopæl, så har forældrene i ca. 17 pct. af sagerne aftalt, at bopælen skulle flyttes til moren, og de har i samme omfang aftalt, at bopælen skulle flyttes til faren. I ca. 48 pct. af sagerne aftalte de, at bopælen skulle forblive hos moren, mens den i ca. 15 pct. af tilfældene efter aftale fortsat var hos faren.

I omkring 6.000 sager om forældremyndighed og barnets bopæl blev der gennemført forligsbestræbelser i statsforvaltningen. Der blev gennemført et møde med sagsbehandleren alene i ca. 54 pct. af sagerne, mens der blev afholdt tværfagligt møde i ca. 37 pct. af sagerne og givet børnesagkyndig rådgivning i knap 3 pct. Forældrene tog imod et tilbud om konfliktmægling i ca. 30 ud af de 6.000 sager. Hertil kommer nogle sager, hvor det er angivet, at der ikke er afholdt møde.

Forældrene indgik som nævnt ovenfor aftale om forældremyndighed eller barnets bopæl i ca. 28 pct. af alle sager om forældremyndighed og barnets bopæl, svarende til ca. 2.300 sager. Der blev i omkring halvdelen af disse sager afholdt møde med sagsbehandleren alene, mens der blev afholdt tværfagligt møde i ca. 40 pct. af sagerne og givet børnesagkyndig rådgivning i ca. 4 pct. I 11 sager tog forældrene imod et tilbud om konfliktmægling. Hertil kommer nogle sager, hvor det er angivet, at der ikke er afholdt møde. Som det også er nævnt i den tidligere gennemgang af indsamlede oplysninger for de første 3 måneders data, så understøtter tallene, at den tværfaglige metode har en afsmittende virkning på de møder, hvor alene sagsbehandleren deltager. Det tværfaglige arbejde synes at gøre det muligt for sagsbehandleren at inddrage aspekter og viden herfra og derved opnå en højere forligsgrad. Denne metodeafsmitning fra det tværfaglige møde til møder alene med sagsbehandleren var også et af de resultater, som forsøget med tværfaglige samværmøder i højkonfliktsager ifølge midtvejsevalueringen fra april 2009 kunne fremvise.

Om konfliktniveauet i aftalesagerne fremgår det af de indsamlede oplysninger, at der i ca. 49 pct. af sagerne efter sagsbehandlerens opfattelse var et lavt konfliktniveau, mens konfliktniveauet var højt i ca. 38 pct. af sagerne. Til sammenligning var konfliktniveauet i de sager, der blev indbragt for retten i forbindelse med forligsbestræbelser, lavt i ca. 21 pct. af sagerne og højt i ca. 63 pct.

De forligsbestræbelser, der blev gennemført i forhold til sager, som blev indbragt for retten i forbindelse med et møde, var for ca. 37 pct. vedkommende tværfaglige møder og for ca. 63 pct. vedkommende møder med sagsbehandleren.

Der blev kun truffet midlertidig afgørelse om forældremyndighed og barnets bopæl i ganske få af de ca. 6.000 sager om forældremyndighed og barnets bopæl, hvor statsforvaltningerne gennemførte forligsbestræbelser. Der er således truffet ca. 240 afgørelser om midlertidig forældremyndighed og ca. 180 midlertidige afgørelser om barnets bopæl.

5. SAMVÆR

Statsforvaltningerne afsluttede som nævnt ovenfor ca. 14.500 sager om samvær i perioden. Langt størstedelen blev afsluttet i statsforvaltningen, mens kun et meget lille antal, svarende til ca. 5 pct. af alle sager, blev indbragt for retten sammen med en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl. Fordelingen fremgår nedenfor af fig. 2.

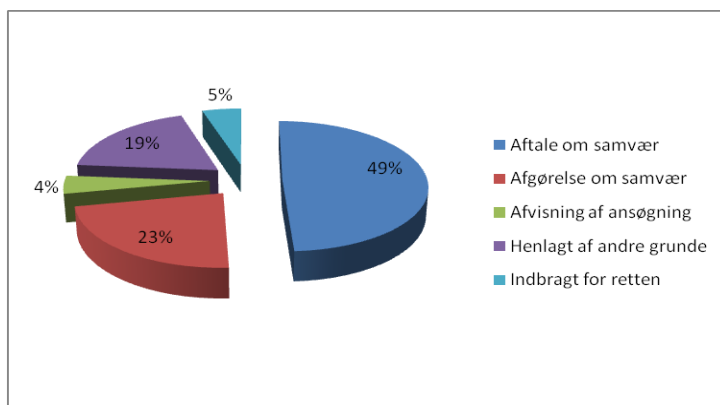

Fig. 2

Forældrene indgik i ca. 49 pct. af sagerne en aftale om samvær, mens statsforvaltningerne traf afgørelse om samværet i ca. 23 pct. af sagerne. Hertil kommer, at statsforvaltningerne afviste at behandle ca. 4 pct. af ansøgningerne, fordi det ikke var godtgjort, at der var sådanne væsentlige forandringer, at samværet burde ændres af hensyn til barnet. Derudover blev ca. 19 pct. ”henlagt af andre grunde”, inden der var afholdt møde i statsforvaltningen, jf. også under pkt. 4 ovenfor.

Forældrenes aftaler om samvær gik i ca. 53 pct. af sagerne ud på fastsættelse af samvær, mens forældrene i ca. 4 pct. af sagerne aftalte, at der ikke skulle være samvær. Derudover aftalte forældrene i ca. 6 pct. af tilfældene, at der skulle være samvær i form af en deleordning.

En ansøgning om samvær vil i udgangspunktet blive behandlet på et møde i statsforvaltningen. Mødet kan være med sagsbehandleren alene, et tværfagligt møde, børnesagkyndig rådgivning. Der kan også være gennemført konfliktmægling i statsforvaltningen. De forskellige mødeformer kan kombineres under hensyn til, hvad der efter statsforvaltningens vurdering er hensigtsmæssigt i det konkrete tilfælde.

Fordelingen af de forligsbestræbelser, som blev gennemført i statsforvaltningerne forud for forældrenes aftale, fremgår nedenfor af fig. 3. Det bemærkes særligt, at den relative fordeling af møder med sagsbehandler og tværfaglige møder ses at være nogenlunde den samme, som i sager om forældremyndighed og barnets bopæl hvor forældrene indgik en aftale i statsforvaltningen.

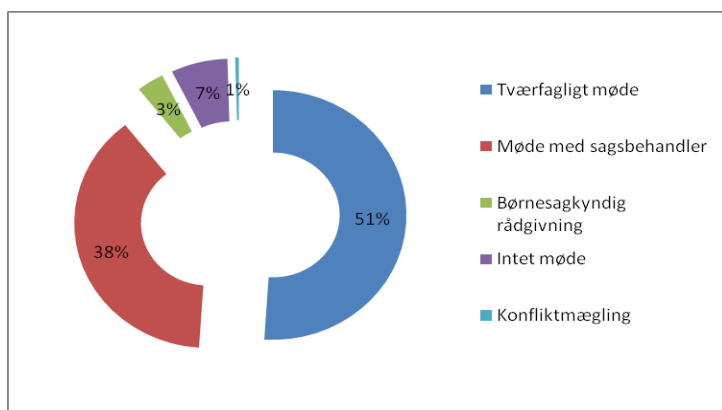

Fig. 3

Sagsbehandlerens oplysninger om forældrenes konfliktniveau viser, at forældrene i aftalesagerne blev vurderet at have et højt konfliktniveau i ca. 38 pct. af sagerne, mens konfliktniveauet i ca. halvdelen af sagerne blev vurderet som lavt.

Statsforvaltningen tog i knap en fjerdedel af sagerne stilling til samværet ved afgørelse, jf. fig. 2 ovenfor. I ca. 26 pct. af disse sager fastsatte statsforvaltningen samvær, mens samvær blev ophævet eller afslået i ca. 23 pct. af sagerne. Statsforvaltningen traf ca. 84 endelige afgørelser om deleordning, svarende til godt 2 pct. af alle afgørelser eller under 1 pct. af alle samværssager. Dertil kommer, at der blev truffet ca. 22 afgørelser om midlertidige deleordninger, svarende til under 1 pct. af alle afgørelser.

Fordelingen af de forligsbestræbelser, som blev gennemført i statsforvaltningerne i forbindelse med de trufne afgørelser, fremgår nedenfor af fig. 4. Det bemærkes, at der blev gennemført konfliktmægling i ca. 18 sager, hvilket udgør mindre end 1 pct. af alle afgørelsessager. Derudover ses det, at billedet af anvendelsen af de forskellige forligsredskaber i afgørelsessagerne i høj grad stemmer overens med aftalesagerne, idet der dog er en klart højere andel af sager, hvor der ikke afholdes møder.

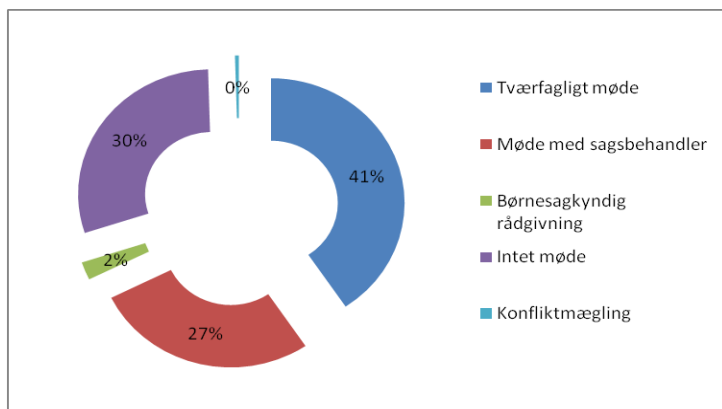

Fig. 4

Om forældrenes konfliktniveau fremgår det af de indhentede data, at det blev vurderet som værende lavt i ca. 19 pct. af afgørelsessagerne og højt i ca. 72 pct. Oplysningerne viser altså ikke overraskende en klart højere forekomst af et højt konfliktniveau mellem forældrene end i forhold til aftalesagerne, hvor ca. 38 pct. af sagerne var kendetegnet ved et højt konfliktniveau.

De indsamlede data indeholder også oplysninger om, hvad statsforvaltningen begrundet en samværsafgørelse med. Det fremgår, at de 84 endelige afgørelser om deleordninger hovedsagligt er begrundet i barnets bedste, barnets alder og mening, samt det hidtidige samvær.

Afgørelserne om at afslå eller ophæve samvær er – udover barnets bedste – hovedsagligt begrundet i de nedenfor anførte begrundelser. Det bemærkes, at en afgørelse kan være begrundet i flere forhold. Begrundelsen for at afskære barnets kontakt var i

- Ca. 22 pct. af afgørelserne **barnets alder**
- Ca. 37 pct. af afgørelserne **barnets mening**
- Ca. 34 pct. af afgørelserne **særlige forhold hos samværsforælderen**
- Ca. 10 pct. af afgørelserne **særlige forhold hos barnet**
- Ca. 14 pct. af afgørelserne **samværsforældrens ustabilitet i forhold til samvær**
- Ca. 15 pct. af afgørelserne **overgreb mod barnet eller andre i barnets bopælsfamilie.**

Nedenfor i fig. 5 ses antallet af afgørelser om at afslå eller ophæve samværet, som er begrundet med det anførte forhold. Der blev i alt truffet 736 afgørelser om at afslå eller ophæve samværet.

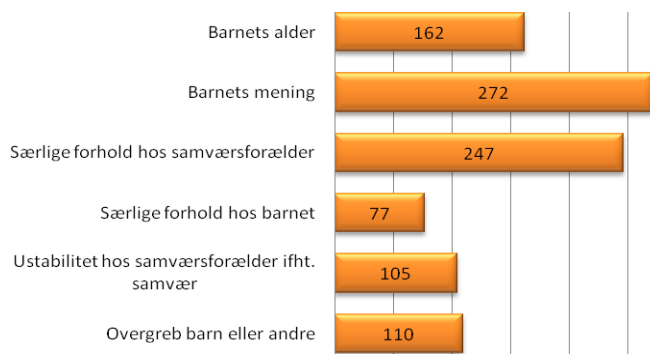

Fig. 5

Særligt om samarbejdschikane ses det af de indsamlede oplysninger, at samarbejdschikane blev anført som baggrunden eller en del af baggrunden² for ca. 4 pct. af alle sager om samvær. Videre viser oplysningerne, at ca. 4 pct. af alle afgørelser i samværsager bl.a. var begrundet i samarbejdschikane, og at eksempelvis under 1 pct. af afgørelser om fastsættelse af samvær var begrundet heri, hvilket også gjorde sig gældende for afgørelser om ophævelse af samvær.

De indsamlede data viser også, at statsforvaltningerne har behandlet ca. 440 sager, hvor der har været påstand om vold eller andre grænseoverskridende handlinger. Disse sager udgør således ca. 3 pct. alle samværsager. Forældrene indgik i ca. 37 pct. af de 440 sager en aftale om samværet – ved 4 ud af 5 af disse aftaler var forældrene enige om, at der skulle være samvær. Statsforvaltningerne traf afgørelse i ca. 63 pct. af de 440 sager, og ved lidt under halvdelen af disse afgørelser blev kontakten mellem barnet og samværsforælderen afskåret, mens der i lidt over halvdelen af sagerne blev truffet afgørelse om, at der skulle være samvær.

Statsforvaltningerne har i perioden behandlet 555 ansøgninger, der kun omhandlede transport, og 34 ansøgninger om samvær med andre.

6. BARNETS PERSPEKTIV

Det følger af forældreansvarsloven, at barnets perspektiv altid belyses og inddrages under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

Belysningen af barnets perspektiv kan ske på forskellig vis, ligesom belysningen af det enkelte barns perspektiv kan ske på flere forskellige måder i den samme sag. Der kan eksempelvis både være afholdt tværfagligt møde med forældrene, samtale med barnet og foreligge en udtalelse fra institution til brug for behandling af sagen.

² De forhold, som forældrene peger på som årsag eller baggrund for en ansøgning, er anbringendet eller anbringenderne bag ansøgningen.

I de sager om forældremyndighed og barnets bopæl, hvor forældrene har været til et møde eller andet i statsforvaltningen – dvs. der er gennemført forligsbestræbelser, er belysningen af barnets perspektiv sket på følgende måde:

- I ca. 94 pct. af sagerne ved **forældrenes oplysninger**
- I ca. 18 pct. af sagerne ved **forældrenes tidligere aftale**
- I ca. 8 pct. af sagerne ved **udtalelse fra institution/skole**
- I ca. 7 pct. af sagerne ved **udtalelse fra kommune, herunder ved en § 50 undersøgelse og PPR**
- I ca. 3 pct. af sagerne ved **udtalelse fra læge/psykolog m.m.**
- I ca. 7 pct. af sagerne ved en **samtale med barnet**
- I ca. 1 pct. af sagerne ved en **børnesagkyndig undersøgelse**
- I under ca. 1 % af sagerne ved **barnets initiativret eller overvåget samvær.**

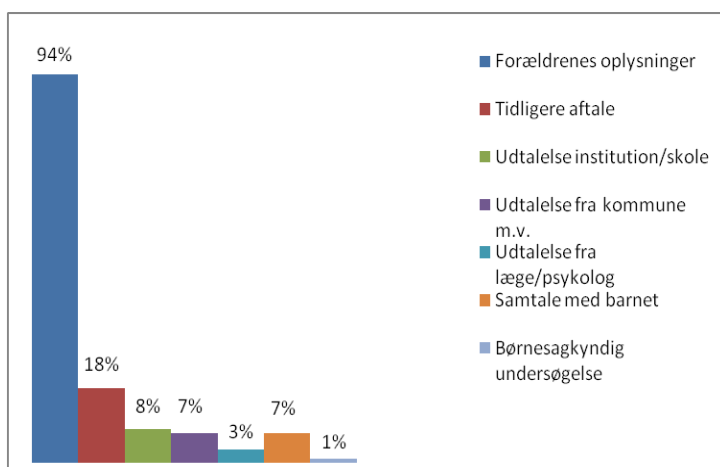

Fig. 6

I sager om samvær, som er realitetsbehandlet af statsforvaltningerne – dvs. forældrene har indgået en aftale om samværet, der er truffet afgørelse herom eller der er gennemført forligsbestræbelser, er barnets perspektiv belyst på følgende måde:

- I ca. 94 pct. af sagerne ved **forældrenes oplysninger**
- I ca. 18 pct. af sagerne ved **forældrenes tidligere aftale**
- I ca. 8 pct. af sagerne ved **udtalelse fra institution/skole**
- I ca. 7 pct. af sagerne ved **udtalelse fra kommune, herunder ved en § 50 undersøgelse og PPR**
- I ca. 3 pct. af sagerne ved **udtalelse fra læge/psykolog m.m.**
- I ca. 7 pct. af sagerne ved **samtale med barnet**
- I ca. 1 pct. af sagerne ved en **børnesagkyndig undersøgelse**
- I ca. 3 pct. af sagerne ved **overvåget samvær**
- I under 1 pct. ved **barnets initiativret.**

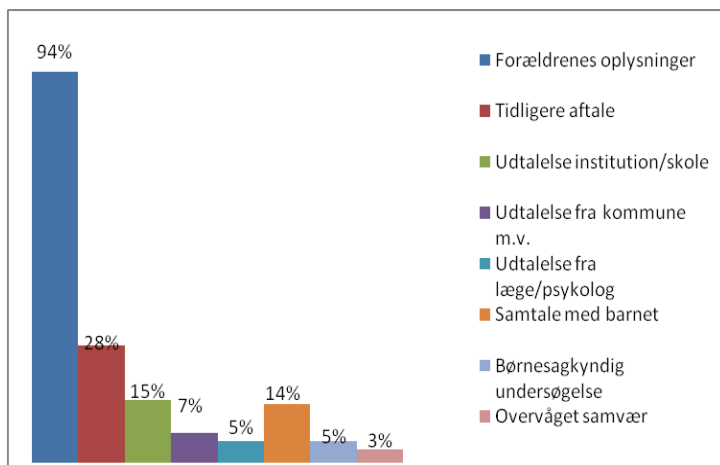

Fig. 7

Særligt for så vidt angår anvendelsen af samtale med barnet viser data, at forældrenes konfliktniveau vurderes at være højt i omkring 70 pct. af de tilfælde, hvor der er gennemført en samtale med henblik på belysning af barnets perspektiv, og lavt i ca. 19 pct. Dette gælder både for sager om forældremyndighed/barnets bopæl og samværssager.

I de sager, hvor der har været afholdt samtale med barnet, er der i ca. 58 pct. af tilfældene også afholdt et tværfagligt møde med forældrene, mens der i 35 pct. er afholdt møde med sagsbehandleren. I ca. 11 pct. af samtalsagerne er der ikke afholdt møde.

KONTAKTOPLYSNINGER:

FAMILIESTYRELSEN

Kristineberg 6
2100 Kbh. Ø
familiestyrelsen.dk

Kontaktperson:
Tlf. 33923302

KOLOFON
Forfatter
Årstal
Udgave
ISBN nr.
Fotograf(er)